

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32782/ln.2024.22.3.6>

Ситников О.Ф.

*к.ю.н., доцент кафедри фінансового і податкового права
Державний податковий університет
<https://orcid.org/0000-0002-9637-5557>*

СИСТЕМА ПРИНЦИПІВ ЗВЕРНЕННЯ ДО АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДУ

Актуальність теми. Однією із ключових ознак правової та демократичної держави є забезпечення функціонування ефективних механізмів, спрямованих на охорону та захист прав, свобод і інтересів особи у публічних правовідносинах. У провідних країнах світу такі механізми реалізуються через інститут адміністративної юстиції, головне призначення якого – захист пересічних громадян від свавілля органів державної влади та їх посадових осіб. І Україна в даному контексті не є виключенням. Саме тому, в реаліях сьогодення важливим напрямком діяльності законодавця є створення ефективної та доступною системи звернення до адміністративного суду. При цьому необхідно зауважити, що відповідні звернення не є явищем хаотичним, а відтак, в його основі лежить система відправних начал, вихідних ідей, тобто принципів. Дотримання останніх є критично важливим для всіх учасників відповідних правовідносин.

Стан дослідження. Окремим проблемним питанням, пов'язаним із зверненням до адміністративного суду, у своїх наукових працях приділяли увагу: Ю. П. Битяк, І. П. Голосніченко, В. К. Демченко, І. М. Компанієць, К. О. Клименко, О. В. Кузьменко, О. М. Пасенюк, А. В. Руденко, М. І. Цуркан та багато інших. Втім, незважаючи на значний теоретичний доробок, в науковій літературі недостатньо опрацьованим є питання дослідження принципів звернення до адміністративного суду.

Саме тому метою статті є: виділити коло та надати характеристику ключовим принципам звернення до адміністративного суду.

Виклад основного матеріалу. Починаючи наукове дослідження відзначимо, що на сьогоднішній день в науковій літературі існує досить багато підходів щодо тлумачення поняття принцип з точки зору різних галузевих дисциплін. А відтак, спираючись на аналіз наукових поглядів вчених, ми переконані, що принципи звернення до адміністративного суду найбільш доцільно тлумачити як обумовлені об'єктивно існуючими закономірностями та потребами суспільного життя науково обґрунтовані, прямо чи опосередковано закріплені на нормативно-правовому рівні вихідні ідеї, на яких ґрунтується інститут звернення до адміністративного суду. Ці ідеї, виражені у відповідних імперативних нормативних положеннях, характеризують сутність і призначення вказаного інституту. Принципи звернення, їх коло та зміст дають змогу судити про пріоритетні в державі та суспільстві світоглядні переконання та напрямки, з урахуванням яких організовано функціонують інструменти (засоби) захисту особами своїх прав, свобод і законних інтересів у публічно-правових відносинах.

Відмітимо, що дослідження кола принципів звернення до суду, зазвичай, не слугує предметом детального розгляду з боку дослідників: здебільшого вони зосереджуються на класифікації принципів адміністративної юстиції та (або) адміністративного судочинства. Так, наприклад, О. М. Бандурка й М. М. Тищенко виокремлюють такі принципи: законності; правової рівності; охорони інтересів держави й особи; публічності (офіційного) процесу; об'єктивної істини; гласності процесу; здійснення процесу державною

мовою і забезпечення права користування рідною мовою; швидкості й економічності процесу; самостійності в ухваленні рішень; неухильності реалізації правової презумпції невинуватості і правомірності дій громадян [1, с. 34–35].

О. М. Пасенюк пропонує класифікувати принципи адміністративного судочинства за характером закріплення та застосування на загальні та галузеві. До загальних принципів адміністративного судочинства, закріплених Конституцією України, вказаний вище науковець зараховує: «верховенство права; законність; рівність усіх учасників процесу перед законом і судом; змагальність сторін та свобода в наданні ними судом своїх доказів і доведенні перед судом їх переконливості; гласність судового процесу та його повне фіксування технічними засобами; забезпечення апеляційного та касаційного оскарження рішення суду, крім випадків, встановлених законом; ухвалення судами рішень іменем України і їх обов'язковість до виконання на всій території України; здійснення правосуддя суддею одноособово і колегією суддів; незалежність і недоторканність суддів та підкорення їх лише законові; здійснення правосуддя професійними судьями та, у визначених законом випадках, народними засідателями; державна мова судочинства» [2, с. 156]. Спеціальними принципами О. М. Пасенюк визнає ті, що закріплені в КАС України, а саме: верховенство права; законність; рівність усіх учасників адміністративного процесу перед законом і судом; змагальність сторін; диспозитивність; офіційне з'ясування всіх обставин у справі; гласність і відкритість адміністративного процесу; обов'язковість судових рішень [2, с. 156–157].

Аналізуючи систему принципів адміністративного процесу України та проблеми їх класифікації, В. В. Потапенко пропонує здійснити класифікацію принципів адміністративного процесу за такими критеріями: 1) за сферою поширення – загальноправові, галузеві, міжгалузеві; 2) за способом нормативного

закріплення – принципи, закріплені у Конституції України або у законодавчих нормативно-правових актах і принципи, які реалізуються в судовій практиці та виводяться з положень законодавства про адміністративне судочинство; 3) за об'єктом впливу – принципи, які визначають процесуально-правову діяльність адміністративного суду і принципи, які визначають процесуальну діяльність осіб, що беруть участь у справі (сторін, третіх осіб, представників сторін і третіх осіб); 4) за предметом правового регулювання: а) принципи організації правосуддя (судоустрою і судочинства), а також функціональні (принципи процесуальної діяльності – судочинства); б) принципи, які визначають зміст процесуальної діяльності (офіційне з'ясування всіх обставин справи, диспозитивність, змагальність тощо); в) принципи, що визначають процесуальну форму виконання процесуальних дій (гласність, відкритість) [3].

М. В. Ковалів та І. Б. Стахура у своїх дослідженнях зазначають, що в науці адміністративного судочинства принципи адміністративного судочинства поділяють на три великі групи: 1) загальні, що відображають найбільш загальні засади створення та функціонування адміністративної юстиції в соціально-правовому середовищі, формують загальне уявлення про цей інститут, його місце в системі адміністративного права та державної влади (системного функціонування, правозаконності, демократичності, гласності, прозорості, доцільності, публічно-правової зумовленості); 2) організаційні, що стосуються організаційних засад існування адміністративної юстиції (територіальності, спеціалізації та автономності, єдності та інстанційності); 3) процесуальні, що визначають процедуру розгляду справ в органах адміністративної юстиції (рівності процесуальної правосуб'єктності сторін, державного гарантування процесуальних прав сторін, усності та безпосередності розгляду справи, об'єктивності адміністративно-юрисдикційного розгляду справи, диспозитивності та змагальності,

дискреційної пов'язаності адміністративного суду вимогами скарги та повноти дослідження справи, поєднання колегіального та одноосібного розгляду справ, гласність і безпосередність розгляду справи, офіційність, обов'язковість рішення суду, повне фіксування судового процесу технічними засобами, раціональну процесуальну форму, неможливість процесуального сумісництва, судову істину, забезпечення апеляційного та касаційного оскарження судового рішення) [4, с. 64].

Таким чином, у наукових колах немає єдиного підходу до класифікації принципів, зокрема у сфері адміністративного судочинства. Критеріями класифікації слугують і функціональне призначення принципів, і їх предмет, і рівень нормативно-правового закріплення тощо. Обрання тієї чи іншої властивості, ознаки як критерію класифікації зазначених принципів залежить від мети конкретного дослідження. Тож, на нашу думку, відповідні принципи найбільш доцільно поділити на дві великі групи: загальні та спеціальні. Так, загальні – це такі принципи, що пронизують усю систему права, стосуються кожного правового явища, незалежно від його галузевої належності. Серед таких принципів, на нашу думку, перш за все, слід виділити верховенство права та законності. Так, верховенство права є одним з найбільш складних, універсальних та ємких принципів права. Проблемність формулювання його чіткого визначення також зумовлена тим, що вказаний принцип безпосередньо пов'язаний з феноменом права, який має багатоаспектний характер та означений численними науковими підходами до його тлумачення. У контексті звернення до адміністративного суду принцип верховенства права полягає: 1) для приватної особи – у тому, що її право на захист своїх прав, свобод і законних інтересів від протиправних рішень, дій, бездіяльності органів публічної влади непорушне, тобто ні міркування стосовно доцільності, ні авторитет влади, ні рівень того чи іншого органу влади не можуть бути підставами обмеження

можливостей особи обстоювати справедливість і свободу, які на її думку були порушені внаслідок протиправної поведінки суб'єкта – носія владних повноважень; 2) для адміністративного суду – у його обов'язку забезпечити належне реагування на звернення приватної особи, тобто забезпечити ефективний захист її порушених прав, свобод і законних інтересів шляхом здійснення своєчасного та об'єктивного, неупередженого та справедливого вирішення спору [5].

Верховенства права набуває логічного продовження й розвитку у принципі законності, що передбачає дотримання норм права, закріплених у приписах законів та інших джерел (форм) права відповідно до принципу верховенства права, реалізація якого забезпечує людину від свавілля владних інституцій та їхніх посадових осіб (виражається через внутрішню, сутнісну, ознаку, що полягає в неухильній відповідності приписів гуманістичній сутності права) [6]. Принцип законності є надзвичайно важливим, оскільки саме він виражає одну з ключових засад побудови правового порядку в правовій державі – обов'язок суб'єктів права діяти виключно відповідно до вимог закону, незалежно від природи та правового статусу того чи іншого суб'єкта. У контексті досліджуваного проблемного питання, тобто захисту особою своїх прав через звернення до адміністративного суду, особлива роль законності виявляється в таких аспектах: по-перше, цей принцип зобов'язує суди, розглядаючи звернення та приймаючи рішення за результатами розгляду справи, керуватися виключно нормами Конституції України, а також відповідного чинного матеріального та процесуального законодавства; по-друге, законність слугує критерієм, на підставі якого суд здійснює оцінку дій (бездіяльності), рішень органу публічної влади з точки зору їх правомірності стосовно заявника, його прав і законних інтересів; по-третє, встановлює єдиний, обов'язковий для всіх режим (порядок) звернення до адміністративного суду.

Важливим загальноправовим принципом є доступність правосуддя. Так, відповідно до ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (1950), кожен має право на справедливий та публічний розгляд його справи впродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом, який вирішить спір щодо його прав та обов'язків цивільного характеру або встановить обґрунтованість будь-якого висунутого проти нього кримінального обвинувачення [7]. В українському законодавстві принцип доступності правосуддя закріплено як на конституційному рівні (ст. 55, 124 Конституції України), так і на законодавчому (ст. 5 КАС України, ст. 7, 8 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»). Здатність будь-якої особи в разі порушення прав безперешкодно отримати судовий захист у вигляді доступу до незалежного й безстороннього суду шляхом вирішення спорів за встановленою законом процедурою на засадах верховенства права є складовою системи фундаментальних цінностей будь-якого демократичного суспільства.

Окремо в розрізі представленої проблематики слід виділити принцип розподілу юрисдикцій. Відповідно до ст. 124 Конституції України, юрисдикція судів поширюється на будь-який юридичний спір та будь-яке кримінальне обвинувачення; у передбачених законом випадках суди розглядають також інші справи. Необхідність спеціалізації зумовлена ускладненням та урізноманітненням суспільних відносин, а отже, їхнього правового регулювання. Не лише судді, а й інші правники не можуть бути компетентними в усіх сферах правовідносин, вони неспроможні охопити весь нормативний масив, який застосовується в Україні. Поділ загальної юрисдикції на окремі види спеціалізованих юрисдикцій, з огляду на особливості предмета судових спорів та обумовленого цими особливостями виду судочинства, має на меті покращити якість й оперативність вирішення судових справ. Корисність і виправданість розподілу

юрисдикцій підтверджує досвід провідних держав світу (Німеччина, Франція, Австрія, Іспанія, Італія, Канада, Англія та ін.) [8]. Отже, сутність означеного принципу полягає у тому, що особа для того, щоб реалізувати своє право на захист прав, свобод і законних інтересів від протиправних рішень, дій, бездіяльності суб'єктів публічної влади, повинна звернутися до компетентного суду, тобто такого, що уповноважений законом на вирішення адміністративних спорів. Розподіл юрисдикцій є важливою гарантією компетентного та своєчасного вирішення судом спірної ситуації між особою та суб'єктом публічної влади, що є запорукою ефективного й дієвого захисту порушених прав і відновлення правової справедливості.

І останній загальноправовий принцип, якому ми приділимо увагу, – судовий контроль за діяльністю органів і посадових осіб публічної адміністрації. Так, судовий контроль становить засновану на законі діяльність судів з перевірки правомірності актів і дій органів управління, їхніх посадових осіб з відновлення порушених прав, а в необхідних випадках – застосування до цих суб'єктів правових санкцій. Особливість цього контролю полягає в тому, що він здійснюється не систематично, не повсякденно, як, наприклад, контроль з боку спеціалізованих контролюючих органів або прокурорський нагляд за законністю в державному управлінні, а одноразово під час розгляду справ (адміністративних, цивільних, кримінальних) [9, с. 275–277]. У цьому контексті М. В. Ковалів зауважує, що судовий контроль має певну специфіку. По-перше, його здійснює судова гілка влади; по-друге, його провадять не систематично, не повсякденно, наприклад, як прокурорський нагляд за законністю в державному управлінні різними процесами, а одноразово, під час розгляду конкретних адміністративних, цивільних, кримінальних справ у судах. Правник підкреслює, що характерною особливістю сучасного суспільного розвитку є посилення в суспільстві ролі саме судового контролю.

Це пояснюється одержанням вказаною гілкою влади більшої незалежності – і організаційної, і фінансової, і найголовніше – світоглядної [10]. Отже, значення судового контролю за діяльністю публічної адміністрації як засади звернення до адміністративного суду полягає у тому, що таке звернення не лише є вимогою приватної особи про захист належних їй прав, свобод і законних інтересів у сфері публічно-правових відносин, а й слугує тією підставою, що ініціює контрольню-наглядову діяльність адміністративного суду, у межах якої він перевіряє законність дій суб'єкта – носія публічної влади та вживає відповідні заходи за її результатами.

Тож, вказані принципи носять більш узагальнений характер, а тому важливим є виділення принципів спеціальних, що безпосередньо пов'язані з адміністративним судочинством. Такими засадами, на нашу думку, є наступні:

1) принцип диспозитивності. Згідно з цим принципом, звернення до адміністративного суду – це право, а не обов'язок особи. Вона на власний розсуд вирішує, звертатися їй до суду за захистом своїх прав, свобод і законних інтересів у публічно-правових відносинах чи скористатися іншими формами обстоювання та відновлення правової справедливості. Звернувшись до адміністративного суду, особа може на будь-якій стадії відмовитися від своєї заяви, окрім випадків, прямо передбачених законом, зокрема коли це може порушувати права безпосередньо заявника чи третіх осіб;

2) забезпечення апеляційного та касаційного оскарження справи. Цей принцип суттєво посилює гарантії на справедливе, неупереджене та об'єктивне вирішення публічно-правового спору. Завдяки цьому принципу особа у своєму прагненні домогтися справедливості не обмежена рішенням лише однієї судової інстанції;

3) принцип публічності та відкритості, у відповідності до якого розгляд справ в адміністративних судах, як правило, є відкритим,

що забезпечує прозорість та підзвітність судової влади;

4) неприпустимість зловживання процесуальними правами. Цей принцип вимагає від заявників утриматися від дій, спрямованих на перешкоджання нормальній роботі суду, введення його в оману щодо реальних обставин справи, затягування процесу, отримання незаконних переваг під час розгляду справи. В іншому разі суд має право залишити заяву без розгляду або повернути її особі [11];

5) принцип своєчасності судового розгляду, відповідно до якого адміністративні справи мають розглядатися та вирішуватися у розумні строки, щоб забезпечити ефективний захист прав і свобод людини і громадянина;

6) обов'язковість судового рішення. У контексті досліджуваного питання значення цього принципу полягає в тому, що обставини, встановлені рішенням суду в господарській, цивільній або адміністративній справі, що набрало законної сили, не доказуються під час розгляду іншої справи, у якій беруть участь ті самі особи або особа, стосовно якої встановлено ці обставини, якщо інше не встановлено законом [68]. Тобто особа, звертаючись до адміністративного суду, не може посилатися як на спірні на ті обставини, що вже були встановлені в іншій судовій справі за участі цієї самої особи (осіб), і були зафіксовані у відповідному судовому рішенні, що набрало законної сили.

Висновки. Таким чином, проведене наукове дослідження дає змогу констатувати, що саме наведені вище загальні та спеціальні принципи найбільш змістовно характеризують інститут звернення до адміністративного суду. Вони є своєрідним стрижнем, ядром, навколо якого формуються й функціонують матеріальні та процесуальні норми права. Втім, як суттєвий недолік слід відзначити той факт, що окреслені нами принципи звернення до адміністративного суду не віднайшли належного законодавчого закріплення, що є суттєвою прогалиною як на теоретичному, так і практичному рівнях.

Анотація

Актуальність статті полягає в тому, що однією із ключових ознак правової та демократичної держави є забезпечення функціонування ефективних механізмів, спрямованих на охорону та захист прав, свобод і інтересів особи у публічних правовідносинах. У провідних країнах світу такі механізми реалізуються через інститут адміністративної юстиції, головне призначення якого – захист пересічних громадян від свавілля органів державної влади та їх посадових осіб. І Україна в даному контексті не є виключенням. Саме тому, в реаліях сьогодення важливим напрямком діяльності законодавця є створення ефективної та доступною системи звернення до адміністративного суду. При цьому необхідно зауважити, що відповідні звернення не є явищем хаотичним, а відтак, в його основі лежить система відправних начал, вихідних ідей, тобто принципів. Дотримання останніх є критично важливим для всіх учасників відповідних правовідносин.

У статті запропоновано авторське визначення поняття принципів звернення до адміністративного суду. Здійснено аналіз норм чинного законодавства та наукових поглядів вчених, на основі чого виділено коло принципів звернення до адміністративного суду, які запропоновано поділити на дві великі групи: загальні та спеціальні. Акцентовано увагу на тому, що відповідні принципи не віднайшли свого законодавчого закріплення, що є суттєвою прогалиною та теоретичному та практичному рівнях. Наголошено, що принцип законності є надзвичайно важливим, оскільки саме він виражає одну з ключових засад побудови правового порядку в правовій державі – обов'язок суб'єктів права діяти виключно відповідно до вимог закону, незалежно від природи та правового статусу того чи іншого суб'єкта. У контексті досліджуваного проблемного питання, тобто захисту особою своїх прав через звернення до адміністративного суду, особлива роль законності виявляється в таких аспектах: по-перше, цей принцип зобов'язує суди, розглядаючи звернення та приймаючи рішення за результатами розгляду справи, керуватися виключно нормами Конституції України, а також відповідного чинного матеріального та процесуального законодавства; по-друге, законність слугує критерієм, на підставі якого суд здійснює оцінку дій (бездіяльності), рішень органу публічної влади з точки зору їх правомірності стосовно заявника, його прав і законних інтересів; по-третє, встановлює єдиний, обов'язковий для всіх режим (порядок) звернення до адміністративного суду. Зроблено висновок, що загальні та спеціальні принципи найбільш змістовно характеризують інститут звернення до адміністративного суду. Вони є своєрідним стрижнем, ядром, навколо якого формуються й функціонують матеріальні та процесуальні норми права. Втім, як суттєвий недолік слід відзначити той факт, що окреслені нами принципи звернення до адміністративного суду не віднайшли належного законодавчого закріплення, що є суттєвою прогалиною як на теоретичному, так і практичному рівнях.

Ключові слова: принципи, принципи адміністративного права, звернення громадян, адміністративний суд.

Sytnykov O.F. System of principles of appeal to the administrative court

Summary

The relevance of the article lies in the fact that one of the key features of a legal and democratic state is ensuring the functioning of effective mechanisms aimed at protecting and protecting the rights, freedoms and interests of individuals in public legal relations. In the leading countries of the world, such mechanisms are implemented through the institute of administrative justice, the main purpose of which is to protect ordinary citizens from the arbitrariness of state authorities and their officials. And Ukraine in this context is not an exception. That is why, in today's realities, an important area

of activity of the legislator is the creation of an effective and accessible system of appeal to the administrative court. At the same time, it should be noted that the corresponding appeals are not a chaotic phenomenon, and therefore, it is based on a system of starting principles, initial ideas, that is, principles. Compliance with the latter is critically important for all participants in the relevant legal relationship. The article offers the author's definition of the concept of the principles of appeal to the administrative court. An analysis of the norms of the current legislation and scientific views of scientists was carried out, based on which a circle of principles of appeal to the administrative court was highlighted, which were proposed to be divided into two large groups: general and special. Attention is focused on the fact that the relevant principles have not found their legislative consolidation, which is a significant gap at both the theoretical and practical levels. It is emphasized that the principle of legality is extremely important, since it expresses one of the key principles of building a legal order in a state governed by the rule of law – the obligation of legal subjects to act exclusively in accordance with the requirements of the law, regardless of the nature and legal status of this or that subject. In the context of the investigated problematic issue, that is, the protection of one's rights by an appeal to an administrative court, the special role of legality is manifested in the following aspects: firstly, this principle obliges the courts, considering the appeal and making a decision based on the results of the case, to be guided exclusively by the norms of the Constitution of Ukraine, as well as relevant applicable substantive and procedural legislation; secondly, legality serves as a criterion on the basis of which the court evaluates the actions (inaction), decisions of the public authority from the point of view of their legality in relation to the applicant, his rights and legitimate interests; thirdly, establishes a single, mandatory for all regime (order) of appeal to the administrative court. It was concluded that the general and special principles most meaningfully characterize the institution of appeal to the administrative court. They are a kind of core, the core around which material and procedural norms of law are formed and function. However, the fact that the principles of applying to the administrative court outlined by us have not found proper legislative consolidation, which is a significant gap both at the theoretical and practical levels, should be noted as a significant drawback.

Key words: principles, principles of administrative law, citizens' appeals, administrative court.

Список використаних джерел:

1. Адміністративний процес України : підручник / за заг. ред. Д. І. Йосифовича. Львів : ЛьвДУВС, 2021. 500 с.
2. Адміністративна юстиція України: проблеми теорії і практики: настільна книга судді / за заг. ред. О. М. Пасенюка. Київ : Істина, 2007. 608 с.
3. Потапенко С. В. Система принципів адміністративного процесу України та проблеми їх класифікації. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2010. № 1. С. 166–174. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnuvs_2010_1_25
4. Ковалів М. В., Гаврильців М. Т., Стахура І. Б. Адміністративне судочинство : навч. посіб. Львів : ЛьвДУВС, 2014. 596 с.
5. Ситников О. Ф. Позовна заява як основна форма звернення до адміністративного суду за захистом прав, свобод та інтересів особи : дис. ... канд. юрид. наук : Київ. Науково-дослідний інститут публічного права. 2019. 272 с.
6. Скакун О. Ф. Теорія права і держави : підручник. 2-ге вид. Київ : Алерта, 2010. 520 с.
7. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : міжнар. док. від 04 листоп. 1950 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
8. Спеціалізація, територіальність та інстанційність в організації системи судів України. ЦППР. URL: <http://pravo.org.ua/ua/news/2672>

9. Адміністративне право : підручник / Ю. П. Битяк (кер. авт. кол.), В. М. Гаращук, В. В. Богуцький та ін. ; за заг. ред. Ю. П. Битяка, В. М. Гаращука, В. В. Зуй. Харків : Право, 2010. 624 с.
10. Ковалів М. В. Судовий контроль як гарантія забезпечення прав і свобод громадян. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2011. № 3. URL: http://www2.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/visnyky/nvsvy/03_2011/11kmvtsg.pdf
11. Кодекс адміністративного судочинства України : від 6 лип. 2005 р. № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>